

SAĞLIKLI BESLENME İLE İLGİLİ OLARAK SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA YENİLİKLERİ/İNOVASYONLARI (INPROFOOD) PROJESİNİN ÖĞRETTİKLERİ

Bilge Sözen Şahne, Selen Yeğenoğlu, Dilek Aslan, Nüket Örnek
Büken, Christine Urban, Michael Strähle, Klaus Hadwiger

SUNUM PLANI

SEVENTH FRAMEWORK
PROGRAMME

- ❖ Hacettepe Üniversitesi Bilim Ofisi
- ❖ INPROFOOD
- ❖ Avrupa Farkındalık Senaryo Çalıştayları
- ❖ Çalıştay Çıktıları

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SAĞLIKLI YAŞAMI DESTEKLEME BİLİM OFİSİ

TRAMS

Training and Mentoring of Science Shop

14 ülkeden 18 paydaş

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SAĞLIKLI YAŞAMI DESTEKLEME BİLİM OFİSİ

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

- Prof. Dr. Selen Yeğenoğlu

Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı

- Prof. Dr. Nüket Örnek Büken

Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

- Prof. Dr. Dilek Aslan

Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Hacettepe Üniversitesi Bilim Ofisi'nin Amaçları

- Sağlıklı yaşam aktivitelerinin desteklenmesi amacıyla üniversitenin ilgili birimlerinin katıldığı projeler yürütmek
- Üniversitenin ilgili birimlerinin bir arada çalışma olanağı bulabileceği özgün projeler üretmek
- Toplumun ihtiyaçlarına yönelik öncelikli çalışma alanları belirlemek ve planlamak
- Projelerin seçim aşamasında toplumun ve ülkenin ihtiyacını, kültürel-sosyal-ekonomik, vb koşullarını gözetmek
- Proje çalışmalarına Eczacılık ve Tıp Fakülteleri öğrencilerinin ilgi ve katılımını sağlamak için çalışmalar yapmak
- Avrupa "bilim ofisleri" ağının aktif bir parçası olmak ve bu bağlamda Avrupa Birliği Projelerine Proje Yürütücüsü veya paydaş olarak katılmak

Bilim Ofisi'nin Yer Aldığı Projeler

TRAMS - FP6

Ramazan'da İlaç Kullanımı
(Hollanda Groningen Üniversitesi)

INPROFOOD - FP7

INPROFOOD

Sağlıklı Beslenme ile İlgili Olarak Sürdürülebilir Gıda Yenilikleri/İnovasyonları

Sağlıklı Gıdaya Ulaşım

Sağlıklı Beslenme

Sağlıklı Yaşam Hakkı

inprofood
Towards sustainable food research

Towards inclusive research
programming for sustainable food
innovations

Temel Amaçlar

- Sürdürülebilir ve geniş ölçekli çözümleri kolaylaştırmak için gıda ve sağlık alanında araştırma ve teknolojik gelişme yönetimine uyuma katkının yanı sıra bilim, araştırma ve teknik gelişme konularında toplumun soru işaretlerinin de göz önüne alınmasını sağlamak
- Uluslararası işbirliğine katkıda bulunmak
- Kapsamlı, sürdürülebilir araştırmaları desteklemek üzere bilim ve toplum arasında “yeni bir sosyal/toplumsal anlaşma” ve uygulamaya dayalı rehberler oluşturmak için toplumun gereksinimleri doğrultusunda kanıta dayalı geribildirimler vermek

inprofood
Towards sustainable food research

- Proje Koordinatörü:

Klaus Hadwiger - Hohenheim Üniversitesi

13 Ülke & 18 Bileşen

Türkiye

Hollanda

Portekiz

Birleşik Krallık

Danimarka

Fransa

İtalya

Yunanistan

İsviçre

Belçika

İspanya

Slovakya

Avusturya

Dünya Sağlık Örgütü

Akademi

Kamu

Sivil Toplum

Özel Sektör

- Gıda ve sağlık araştırmalarında toplumun katılımını sağlayarak süreçlerin gelişmesini desteklemek
- Özel sektör ile kamunun, gıda ve sağlık alanında dahil olduğu süreç ve yapıları araştırmak
- Hem ulusal düzeyde hem de Avrupa'da paydaş katılımlı programlar geliştirmek
- Gıda-Sağlık araştırmalarında, toplumsal katılımın sağlandığı metodolojiler geliştirmek
- Çeşitli iletişim kanalları aracılığıyla, konu ilgili bilgileri hedef kitleye yaymak

Avrupa Farkındalık Senaryo Çalıştayları

Gıda Üretiminde Beslenme ve Yenilikçi Yaklaşımlar

57 farklı büyük, orta ve küçük ölçekli kamu, özel sektör ve sivil toplum temsilcileri

2 Ekim 2012

7 Haziran 2013

26 Eylül 2013

Avrupa Farkındalık

Senaryo alıştayları

- Gıda ve sağlık konularında araştırma yönetimi ve politikaları nasıl olmalıdır?
- Bu bağlamda, araştırmalar nasıl btelendirilmelidir?
- Temel araştırmalar mı veya güncel sorunları temel alan uygulamalı araştırmalar mı desteklenmelidir?
- Yenilikçi gıda üretimi üzerine araştırma politikaları nasıl şekillenmelidir?

Veri Tabanı Oluşturulması

Kura ekimi

Homojen Grup alışmaları

Heterojen Grup alışmaları

İkili paylaşımlar

Beyin Fırtınası

Senaryo alışması

1. ÇALIŞTAY

2 Ekim 2012

16 KATILIMCI

6 Kamu & 5 Özel Sektör & 5 STK

Özellikle Türkiye için hükümetler/ yöneticiler/karar vericiler değiştikçe, sürdürülebilirlik politikalarının değişmemesi gerekmektedir.

- ❖ Araştırma konularının belirleneceği, objektif platformların oluşturulması
- ❖ Hükümet politikası yerine, ulusal politikalarla projelerin ele alınması
- ❖ Gıda ile ilgili yapılan bütün araştırmaların bir veri tabanında toplanarak, paydaşlarla paylaşılması
- ❖ Sürdürülebilir çevre ve yenilenebilir enerji projelerini göz önünde bulundurarak araştırma projelerinin yürütülmesi
- ❖ Sağlıklı beslenme araştırmaları yapacak bağımsız bir kurumun kurulması
- ❖ Özel tüketim ve fonksiyonel amaçlı gıdalara yönelik araştırmaların teşvik edilmesi
- ❖ Güvenilir ve bilimsel verilere dayalı olarak, inovasyon çalışmalarının yapılması
- ❖ Sağlığı olumsuz yönde etkilemeyecek ve riskleri ortadan kaldıran bitkisel ve hayvansal gıda üretiminin desteklenmesi
- ❖ Sürecin ve sonuçların etkili bir şekilde izlendiği ve değerlendirildiği bir sistemin geliştirilmesi
- ❖ Toprak, su gibi enerji kaynaklarının verimli kullanımına öncelik verilmesi
- ❖ Sağlıklı beslenme ve güvenli gıda üretimi konusundaki eğitim, sürekli ve kaliteli olmasının sağlanması
- ❖ Gen kaynaklarının korunması

“Türkiye’nin hem sağlıklı beslenmeyle hem de yenilikçi gıda üretimiyle ve bu konuda toplumun (STK, üniversite/kamu kurumları, gıda endüstrisi işbirliğiyle) bilinçlendirilmesi hakkında istikrarlı ve sağlam politikaları olmalıdır. Tüm katılımcıların ifadesiyle, EFSA gibi bağımsız bir kuruluşun kurulması elzemdir”

2. ÇALIŞTAY

7 Haziran 2013

17 KATILIMCI

5 Kamu & 9 Endüstri & 3 STK

Türkiye'de de FDA ve EFSA gibi bağımsız bir yapının oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

KAMU Katılımcıları:

- Akademi ve endüstri arasındaki iletişimin zayıflığı
- Araştırma ve yayın süreçlerinin yavaş olması
- Bilimsel makalelere kolaylıkla ulaşılamaması
- Araştırmaların yerel ölçekte yapılması
- Araştırma metodolojisi ilgili yetersizlikler
- Çıktıların profesyonelce değerlendirilememesi
- Akademik çalışmalarda kaynak yetersizliği
- Ekonomik sorunlar
- Akademi ve endüstri arasında öncelik farklılıkları/çakışmama
- İzleme-değerlendirme ve süreç geliştirme çalışmalarında yetersizlik
- Ulusal veri tabanının olmaması

ÖZEL SEKTÖR Katılımcıları:

- Bürokraside yoğunluk, İzin almadan üretim
- Denetimde yetersizlik, Gıda üretiminde hile
- Haksız rekabet (iç ve dış ortamlarda)
- Etiketlemede, sertifikalandırılmadaki aşamalar
- Yanlış bilgilendirme, Bilgide yanlışlık, Bilinçsiz tüketici/birey
- GDO'lu gıdaların/tohumların ülkeye giriş olasılığı
- Laboratuvarların yetersiz/uygun olmayan koşullarda kullanımı
- Teknoloji ve bilimsel gelişmelerden/yeniliklerden haberdar olmamak
- Tarımsal üretim aşamalarında bilinçsizlik ve plansızlık
- Ham madde üretiminde kalite noksanlığı
- Modern tarımsal olanakların yetersizliği/olmaması
- Denetim mekanizmalarında çok başlılık
- Akademi ile işbirliğinde, Pazarlama ve depolama süreçlerinde, İnovasyon aşamalarında yetersizlik
- Global pazarlarda var olamama
- Araştırma ve geliştirme çalışmalarında eksiklik/yetersizlik
- Maddi kaynakların eşit/hakkaniyet çerçevesinde dağıtılmaması
- Gelişen teknolojilere bağlı olarak beslenme alışkanlıklarında değişim
- Gıda temininde eksik olan noktaların belirlenememesi
- Türkiye'deki beslenme alışkanlıklarının global ölçekte bilinmemesi

STK Katılımcıları:

- İnsan faktörü
- Tüketicilerin ve üreticilerin farkındalıklarının az olması
- Uzman olmayan kişiler tarafından verilen yetersiz bilgiler
- Gıda kontrolü/denetimi konusunda yanlış uygulamalar
- Bürokratik engeller
- Yanlış/uygunsuz işe yerleştirmeler
- Laboratuvar koşullarını “yetersiz”, “yanlış” kullanımı
- Bireylerin medya tarafından yanlış yönlendirilmesi
- Sosyal medyanın yanlış kullanılması
- Şeffaflık ile ilgili sorunlar/engeller
- Güvensizlik
- Vergilerin yüksek olması
- Denetimde yetersizlikler
- Karar verme mekanizmalarında yavaşlık
- Küçük ölçekli işletmelerde cezaların etkilerinin olumsuz yansımaları
- Şikâyet mekanizmalarında yetersizlik
- Bağımsız kamusal olanaklarla gıda üretiminde yetersizlik
- Tüketicilerin aldatılması/hileli yöntemler
- “Alo Gıda” hattının doğru kullanılmaması

Engel
Şikâyet
Tüketici
Denetim
Gıda
Bürokrasi
SosyalMedya
Yetersizlik
Şeffaflık
Vergi

3. ÇALIŞTAY

26 Eylül 2013

24 KATILIMCI

5 Kamu & 10 Özel Sektör & 9 STK

Türkiye'de sağlıklı ve bilinçli beslenme konusunda istikrarlı ve değişmeyen politikaların olması gerekmektedir.

KAMU Katılımcıları:

Kirlilik
Çevre
Hastalık
Tutum
Eğitim
Hijyen

- Toplumda kanser, metabolik sendrom gibi hastalıkların yaygınlaşması
- Çevre kirliliği
- Küresel ısınma
- Hijyenik sorunlar, yeni mikroorganizmalar
- Toksikolojik problemler, kimyasal ve biyolojik ajanların artan etkisi
- Yeterince gelişmemiş olan yerli üretim teknikleri
- Ortak dil ve terminoloji eksikliği
- Bilgi/eğitime ilişkin problemler
- Bilgi eksikliği
- Yanlış bilgilendirme veya bilgilendirme
- Tutum ve bilgi yönünden etik çerçevelerin eksikliği
- Bilinçli biçimde yanlış üretim

ÖZEL SEKTÖR Katılımcıları:

- Yeni/innovatif ürünlerin önündeki engeller
- Yetersiz denetim
- Gıda kodeksinin sağlıklı üretim açısından yetersiz olması
- Ticari beklentiler/kaygılar
- Reklam sektörünün yanlış yönlendirmesi
- Bilinçsiz tüketici
- Uzak mesafelerden dolayı besinlerin bozulması
- Laboratuvar kaynaklarının eksikliği
- Dışa bağımlılık

Engel
Kaygı
Mesafe
Denetim
Reklam
Ticaret
Tüketici
Beklenti

STK Katılımcıları:

- Bağımsız ulusal bir kurumun bulunmayışı
- Ulusal güvenlik limitlerinde standartların bulunmayışı
- Gıda sektörü üzerine olan baskı (küreselleşme, kapitalizm, vb.)
- Etik konularda eksikler
- Tarım alanlarının farklı amaçlar için kullanılması
- Üreticilerin örgütlenmemiş olması
- Plansız tarım sektörü
- Üreticilere finansal teşvikin sağlanmaması
- Gıda güvenliği konusunda bilimsel olmayan bilgiye kolay erişim ve tüketicinin yeterince korunamaması
- Besin ürünlerinin etiketlenmesinde karşılaşılan problemler
- Sağlıklı besin seçeneklerinin pahalı olması

Kurum
Sağlık
Tarım
Plansızlık
Besin
Bağımsız
Etik
Baskı

Çözüm Önerileri

- ❖ Katılımcı destek mekanizmalarının geliştirilmesi (Finansal destek gibi)
- ❖ Paydaşlar arasında şeffaflığın sağlanması
- ❖ Devlet desteği mekanizmalarının geliştirilmesi
- ❖ Yenilikçi ürünlerin desteklenmesi
- ❖ Patente ilgili düzenlemelerin yenilenmesi
- ❖ Koruyucu sağlık ölçülerinin ve faaliyetlerinin geliştirilmesi
- ❖ Kadın üreticilere yönelik pozitif ayrımcılık yapılması
- ❖ Akademinin bağımsızlığının sağlanması
- ❖ Gıda sektörüne ayrılan bütçenin arttırılması
- ❖ Bütün paydaşlar arası işbirliği
- ❖ Eğitim olanaklarının geliştirilmesi
- ❖ Gıda reklamlarına yönelik yasal düzenlemeler

Yenilik Patent
Eğitim Akademi Sektör
Devlet Kadın Bütçe
Destek

KAPANIŞ TOPLANTISI

16 Eylül 2014

20 KATILIMCI

7 Kamu & 7 Özel Sektör & 6 STK

Yapılan bu faaliyetlerin sonuçlarının gerekli kurum ve kuruluşlarla paylaşılarak hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Kapanış Paylaşımları:

- ❖ Sağlıklı, yeterli ve dengeli beslenmenin temel bir insan hakkı olduğunun ve bunun engellenmesinin bir insanlık suçu olarak değerlendirilmesi gerektiğinin vurgulanması
- ❖ Sağlıklı beslenmenin toplumun sosyoekonomik düzeyi ve satın alma gücü ile ilişkili olması ve gıda üretimi politikalarının ekonomi ve eğitim politikaları ile birlikte ele alınması gerekliliği
- ❖ Sağlıklı gıdanın tanımının yapılması ve temizlik koşullarına dikkat çekilmesi
- ❖ Kooperatifçiliğin önemi üzerinde durulması
- ❖ Ülke olarak kendi gıda ihtiyacımızı kendimizin karşılayabilmesine işaret edilmesi
- ❖ Reklamcılığın üzerinde durulması
- ❖ Beslenme alışkanlıklarının ve özellikle çocukların beslenme konusundaki eğitiminin ele alınması
- ❖ Gıda ürünlerinde barkod uygulamasının paranoya eksenli bir yaklaşım olduğu ve bu tür uygulamalarda Avrupa'nın örnek alınması gerekliliği
- ❖ Gıda Kodeksi'nin yetersizliği tespiti yerine denetimlerin yetersiz olduğunun belirtilmesi
- ❖ Mevzuatın uygulanması sırasında yenilikçi gıda üretimine engel olan yaklaşımların terk edilmesi Tarım arazilerinin korunması ve amacı dışında kullanımının engellenmesi; termik santral ve madencilik gibi geri dönüşü olmayan faaliyetler için kullanılmaması

SONUÇ

14-15 Ekim 2014 - Kopenhag, Proje Kapanış Toplantısı

- ✧ Sağlıklı ve güvenilir gıdanın üretimi ve bu gıdalara erişim ile ilgili mevcut durumlar
- ✧ Gıda israfının önlenmesinin yaygınlaştırılması
- ✧ Sağlıklı beslenmenin hayat kurtarıcı bir faktör oluşu
- ✧ Tarım ve hayvancılığın geliştirilmesinin gerekliliği
- ✧ Çocuk ve gençlerin besleme alışkanlıklarının önemi
- ✧ Fiziksel aktivitenin toplum içerisinde yaygınlaştırılmasına yönelik stratejiler

Teşekkür ederiz...

<http://www.inprofood.eu>

<http://www.hubilimofisi.hacettepe.edu.tr/>